

DANIEL

Hawě unāmati hātxaki

Ha ano 605 Cristo huriamatiã Jerusalém anuabu iyukĩ Daniel inũ hawě 3 haibuaibu Babilônia anu Nabucodonosorĩ hatu iyunikiaki. Deusũ hātxa inũ hawě pe hiwekũkaĩti beya Danielĩ hawa heneama betsabu dasibibu binukubaĩkĩ Babilônia shaně ibuhaira Nabucodonosor inũ, Média nawabu shaně ibuhaira Dario inũ, Pérsia nawabu shaně ibuhaira Ciro Danielĩ hatu dayashũkũkainikiaki. Bikabiakě haska Danielĩ Deusũ hātxa txibākĩ heneama ikũkaini hakiri tapĩkĩ habiaskari nũ iriatirubuki.

Israelĩ enabu ha dukũ Babilônia anu hatu iyukĩ taewanibukiaki, na hātxarã

1 ¹ Judá enabũ mai pakea anushũ hatu yunui Jeaquim shaně ibuhairakũkaini ma 3 ano kaya Babilônia shaně ibuhaira Nabucodonosor hawě detenamenikabu itxapabube hikitã Jerusalém kebauni nati ikabu ² hawenabu hau hatu atxinũ Nabucodonosor Senhor Deusũ henea Nabucodonosor hawě detenamenikabubetã Jerusalém atxiabu ha katxu hikikaĩ Judá enabu shaně ibuhaira Jeaquim atxitã hanushũ Judá enabu mai pakea anuabu hawě tsuma hatu watã hanushũ hawě kushipawě Templo anua hawě kēwāti mabu meribi Senhor Deusuna itxapa hau bikĩ itxawanũbũ Nabucodonosorĩ hawě tsumabu hatu yunua bikĩ itxawaibũ hunibu pepabu katushũ habu inũ ha mabu meribi Babilônia anu Nabucodonosorĩ hatu bumakĩ Babilônia anu bitxiabu hawě yushibu kēwāti hiwe hanu mabu meketi dĩtu Sinar anu Deus kēwāti mabu meribi Nabucodonosorĩ hatu arumanikiaki. ³⁻⁴ Ha dikabi Israelĩ enabu hatu iweshĩshũ shaně ibubũ enabu inũ mabuya pepabũ enabu anua berunãbu pepabu hawērua inũ, hawě yura hawa txakabu hayabuma inũ, hawaira tapĩkĩ nĩkatirubu inũ, shaně ibũ hiwe hawērua anushũ hawa bika teneama merabewakubaĩtirubu hatu katushũ Caldéia nawabũ hātxa inũ hatũ una kene hau hatu yusĩkubaĩshanũbũ hawě hiwe hawērua anu hawě dayarubu yununika hawě kena Aspenaz Nabucodonosorĩ hatu

yunua Israelĩ enabu berunābu unāmakubaĩkĩ berunā huni pepabus hatu katubainima ⁵hanushũ 3 ano ha berunābu hatu yusĩkubaĩkĩ habias shanē ibũ piti inũ nushuti vinho shanē ibuhaira ināmisbu shaba tibi hau hatu pimakubaĩshanũbũ Nabucodonsorĩ hatu yunurianikiaki.

Daniel inũ hawē haibuaibũ hatũ kene tapinibukiaki, na hātẓarā

⁶Judá enabu Daniel inũ, Hananias inũ, Misael inũ, Azarias ha berunābube ⁷dayaru yununika Aspenazĩ hatu katushũ hawē hātẓawē hatu kena betsa wakĩ Daniel kena bena wakĩ “Beltessazar” washũ Hananias kena bena wakĩ “Sadraque” washũ Misael kena bena wakĩ “Mesaque” washũ Azarias kena bena wakĩ “Abede-Nego” washũ hatu pima taewaya ⁸shanē ibũ piti inũ nushuti vinho pepawē txakabui hatũ huĩti detsiskatsi ikama dayaru yununika Aspenaz Danielĩ yukakĩ:

—Uiā. Shanē ibuhairatũ piti pehairabia hawē pitiwē yushibubu dami kēwāmisbuwē taeshũ nukũ mekenika Deusũ beya txibāma nũ sinatamatirubuki, txakabuwakinā. Nũ txakabukatsi ikamarā, nuku dabe inũ dabebũ ha piti piyamakubaĩshāpa?— aka ⁹dayaru yununika Aspenaz Deusũ berunābuwē nuimaya ¹⁰Aspenazĩ Daniel yukĩ:

—Ē shanē ibuhaira Nabucodonsoriwē taea ē dateaii. Hawara mā pikubaĩshanũbũ inũ mā nushukubaĩshanũbũ ē shanē ibũ ea yunushinaki. Berunā betسابu keskama mā imanai babuai ē shanē ibũ uĩtā matuwē taeshũ ē shanē ibũ ea hatu tenāmatiruki— aka

¹¹hawē hātẓa nĩkatā Daniel inũ, Hananias inũ, Misael inũ, Azarias hau hatu mekekubainũ dayaru yununika Aspenaz yunushina Danielĩ yukĩ:

¹²—Nũ mĩ tsumabuwē taeshũ mĩ nuku unāti wanũ ē mia ea akaii. Yusu hua besti nuku pimakĩ ũpash besti nuku neshumakĩ 10 shaba besti ha piti hau nuku inākubainũbũ hatu yunuwe. ¹³Ha 10 shaba binuaya shanē ibu pimakĩ habias piti berunā betsaburi pimakubainaibũ nukũ besu inũ hatũ besu uĩkĩ haratura besu pepa binua mĩ unātiruwē taeshũ haska mĩ shinaĩ keska nuku ashāwē— aka

¹⁴dayaru yununikatũ Daniel hātẓai hakiri pe shinātā 10 shaba kaya pitiwē hatu unāti wa ¹⁵ha 10 shaba binukainaya shanē ibũ piti berunā betsabũ pikubaini Daniel inũ hawē haibuaibũ besu shuai kushipakĩ hatu binuaya ¹⁶haskaibũ shanē ibũ piti nami inũ vinho ha hatu ināma yusu inũ yunu betsa betsapa inũ ũpash besti hau hatu neshumakubainũbũ dayaru yununikatũ hatu yunua haska wakĩ hatu pimakubainaibũ

¹⁷ha 4 berunābũ Babilōnia una kene inũ hatũ beya dasibi unāti hau tapĩ keyunũbũ shinā shabakabi wakĩ dasibi nĩkanika Deusũ hatu wakubaĩkĩ tsuara ushamabia nama keska uĩ inũ usha namakĩ uĩ haska yuinika wakĩ Deusũ Daniel besti unanepa wariakubainaya

¹⁸hatishũ hatu yunuima hatu yusĩkĩ menetā hau ea uĩmai beshanũbũ, iwanā, shanē ibuhaira Nabucodonsorĩ hatu yunuima berunābu dasibi

hatu yusīkubaini ma 3 ano keyuaibū dayaru yununika Aspenazī berunābu dasibi hatu iyushū Nabucodonosor bebū hatu nitxiā¹⁹⁻²⁰ habu tibi unāti wakī bestibu tibi Nabucodonosorī hatu yukakubaikī hamapai sharabu Nabucodonosorī hatu unā keyukī Daniel inū, Hananias inū, Misael inū, Azariasī berunā betsabu hatu binuhairairu unātā hamapai sharabukiri hatu ana yukahairaya hawaira tapinikakī unanepabū shabakabi kemakī Babilōnia anu mukayabu inū yushibu yukanikabu dasibi 10 vezes hatu binu keyuabuwē taeshū Daniel inū, Hananias inū, Misael inū, Azarias hatu katua dayashūkī taewabainibū²¹ Babilōnia anu bari itxapa hiwekūkaini Pérsia nawabu shanē ibuhaira Cirō hatu yunu taewabainaya Daniel dayashūriakūkainikiaki.

**Shanē ibuhaira Nabucodonosor usha namashina
hatu yukakī unāti wanikiaki, na hātcharā**

2 ¹Nabucodonosor shanē ibuhairai ma 2 ano kainaitiā usha namakī nama betsa betsapa uīkubainaiwē taea datekī shināhairai ana ushatiruma ²haskawē taea hawē nama betsa betsapa hau hawē mukayabu inū, haskashanai bishiwē unanikabu inū, yushī yukanikabu inū, unanepabū hau hawē nama yui benūbū hawē tsumabu yunua bushū hatu ishūtanabu ha bebū dasibi mapuabu ³shanē ibu Nabucodonosorī hatu yuikī:

—Ē usha namakī uīshina hawē shinā ē tapīpanā hawē datei ē bika teneaii— hatu wa

⁴hatū Siríaco hātshawē unanepabū hatū shanē ibu yuikī:

—Shanē ibuū, habi mī hiweyukūkaīshanai, hawa beshtekeamarā! Nū mī dayarurā, harakiri mī namashina nuku yuiwe, haskara hawē shinā nū mia yuikī tapīmairā— akabu

⁵shanē ibū hatu kemakī yuikī:

—Ē namashinarā, ma kaīkaina ē hakimaki. Hakia haska namakī ē uīshina hakiri mā ea yuikī unāmama matū yura meshte meshte akī matu txuri washākanikiki. Ha inū, matū hiwe tibi berātā hanus maspu washākanikiki. ⁶Hakia namakī hawara ē uīshina inū haska ē namakiri hawē pe shināmati shabakabi mā ea yuiayarā, matu kēhairawakī matu merabehairawakī hamapai sharabu mabu ē matu inākuīshanai. Haskawē taeshū namakī hawara ē uīshina unātā hakiri ea yuikāwē— hatu wa

⁷ha katxu unanepabu betsā kemakī yuikī:

—Ē shanē ibuū, haska mī namashina nuku yuiwe, mī nuku yuia haska mī namakī uīshina haska ishanai shabakabi nū mia yuiairā— akabu

⁸shanē ibū ana kemakī hatu yuikī:

—Ē manakuti mā nīkashuwē taeshū ea manamayukī mā ea nemayukatsis ikaii. Mā ea haska watirurā, ē unaii. ⁹Habiaskabiakē ē namashina mā ea yuiamarā, habias ē kupitiwē mā nuitapashanaii.

Ē shinã betsa ea wamakatsis ikĩ unanumas txani hãtxa ea yuinũ—
iwanã —yuinamekĩ habias mã shinaiĩ. Haska ě namashina besti ea
yuitã, hanushũ ha nama ě uĩshina haska ishanai mã ea tapĩma nĩkatã ě
unãshanaii— hatu wa

¹⁰ unanepabũ ana kemakĩ yuikĩ:

—Hawara mĩ unãkatsis ikai mai hirabi anushũ tsuã haskatã haskakiri
mia yuitirumahairaki. Ha dikabi shanẽ ibu betsabu kushipabiakĩ na
mĩ yuka ikai keska huni mukayabu inũ, yushibu yukanikabu inũ, huni
unanepabu haska hatu yukai hãtxaisbumaki. ¹¹ Shanẽ ibuũ, hawara mĩ
yuka ikairã, bikahairaki. Tsuã mia yuitiru hayamahairaki, yushibubũ
besti atiruburã. Hakia haburã, yurabube hiweabumaki— akabu

¹² haska waibu hatũ hãtxa nĩkatã sinatahairakĩ Babilõnia anu
unanepabu dasibi hau hatu tenanũbũ shanẽ ibuhaira Nabucodonosorĩ
hatu yunua ¹³ haska hatu banabimakĩ keyutã Daniel inũ hawẽ
haibuaiburi hatube tenanũ ishũ hatu benabaunaibũ

Shanẽ ibuhaira namakĩ uĩshina Danielĩ yuikĩ unãmanikiaki, na hãtxarã

¹⁴ unanepabu tenanũ ika shanẽ ibuhaira mekenikabu yununika hawẽ
kena Arioquẽ Daniel betxishũ atxia daewakĩ unãshubira hãtxa beshuniwẽ
hãtxa wakĩ ¹⁵ Danielĩ yukakĩ:

—Haskakĩ nukũ shanẽ ibuhairatũ hatu tenãkãwẽ, iwanã, hawaira matu
yunushumẽ?— aka haskawẽ taeshũ hatu akai Arioquẽ Daniel shabakabi
yuikĩ nĩkama ¹⁶ habe hãtxakatsis ikaya Nabucodonosor anu Arioquẽ
Daniel iyua hikikaĩ Danielĩ yuikĩ:

—Shanẽ ibuhairatuũ, ea nĩkayuwe. Haska mĩ namashina tapitã ě mia
yuitiruki. Shaba bestitxai ea heneyuwe— aka haska wa shanẽ ibuhairatũ
nĩkatã:

—Peki— aka ¹⁷⁻¹⁸ hanua kaĩkaini hawẽ hiwe anu kai hikishũ Babilõnia
anua unanepa betsabube hau nuku tenãyamanũbũ, iwanã, hawẽ
haibuaibu Hananias inũ, Misael inũ, Azarias Danielĩ hatu yuia: “Hau
nuku Deusũ merabewanũ Deus nai anua yukanãkãwẽ”, hatu wa ¹⁹ habias
meshu merã uĩmakĩ shanẽ ibũ nama inũ haska ishanai yuiti Deusũ
Daniel unãmakĩ keyukẽ haskawẽ taeshũ nai anua Deus kẽwãkĩ ²⁰ na eska
hãtxawẽ Danielĩ yuikĩ:

“Deusrã, unanepa inũ kushipa hawena hayaki.

Haskawẽ taeshũ Deusũ kena ikibi ika yuikĩ
hau kẽwãkubaĩshanũbũwẽ, hawa heneamarã.

²¹ Hanu bari tibi uitiã inũ bariãtiã ha tashnimamistunã,
Deusũ besti atiruki.

Haska wamis shũ shanẽ ibu betsa putakĩ nitxĩtã
hawẽ shãtukũ shanẽ ibu betsabu tsaũtiruki.

Unanepabu unāmamiski.

Tsuara tapinika hawaira tapīmamiski.

22 Hawara tapiā bika huīti uke merā inū hawara hunea unāmakī keyumiski.

Hamapai meshu meranua unā keyuikiki.

Shabarā, habia habe ketashameaki.

23 Mī ea unanepa wakī kushipa waniwē taeshū

ē shenipabū mekenika Deus mī miarā,

mia duawakī, benimawakī ē mia kēwaiī.

Haska natiā nū mia yukashu ikis mī ea tapīmarshuki,

hawara shanē ibū shinākī bika teneaikiri nuku unāmakinā”, atā

24 Deus kēwākī keyutā haska Babilōnia anua unanepabu dasibi tenākāwē, akī shanē ibuhairatū Arioque yunushina anu ana uī kashū Danielī Arioque yuikī:

—Unanepabu nuku hatu tenāmayamawe. Haska namashina inū haska ishanai shabakabi ē yuitiruki. Shanē ibuhaira bebū ea iyuwe— aka

25 haska wa shanē ibuhaira Nabucodonosor anu Daniel iyushū ha bebū nitxishū yuikī:

—Shanē ibuū, Judā enabu mī hatu iweni anua na huni betxishū ē mia iweshunai. Mī namashina inū haska ishanai hatū mia unāmaikiaki— aka

26 hanushū shanē ibuhairatū Daniel hawē kena betsa Beltessazar yukakī:

—Haska ē namashina inū haska ishanai mī ea yuitirumē?— aka

27 Danielī kemakī yuikī:

—Shanē ibuū, hawara mī unākatsis ikai unanepabu inū, yushī yukamisbu inū, mukayabu inū, bebūkiri haskashanai bishiwē unanikabu tsuā haska mia yuitirubumahairaki. 28 Habiaskabiakē Deus bestitxai

nai anu hiweatū hawara hunea unāmamiski. Haskanūbariai mī shanē ibuhairakē mia unāmashinaki. Mī usha namakī hawara mī uīshina ē mia unāmai. 29 Mī dakati anu dakashū mī haska wakatsis ikaikiri mī shinākī taewayā hawara hunea unāmamistū mī namaiwē mia uīmashinaki.

30 Ha dikabi na habias mī nama hunea eari ea uīmariashinaki. Haska ea unanepakī yura betsabū ē binukī taewama hakia mī namakī uīshina haska ishanai ē mia unāmanū Deusū ea unāmashinaki. Mī haska shinaī mia anu hushū mia uīmashina ē mia haska tapīmatiruki.

31 Shanē ibuū, mī usha namayarā, mia bebū ha dami huni itsa ewapa keyatapa txashahaira mese pakea tibi benia nia mī uīshinaki. 32 Ha damipā bushkarā, mane ouro has pepaki. Hawē shutxi inū hawē pūyanā, mane prata has pepaki. Hawē puku nashtu inū hawē kishirā, mane bronze kushipaki. 33 Hawē bikeranā, mane ferro due keska kushipaki. Hawē taerā, mane ferro kushipa inū mapu bawa kushipa husiaki. 34 Mī

shanē ibū haska uiāyā mati keyatapa anua mishki ewapa bestitxai tsuā hawa mekī shutuamabia hamebi tsekei mati anua taramekirākī hawē tae tu akī txakātushia ha dami tī iki tureke tureke ikaya ³⁵hawaira mane ferro inū, mapu bawa inū, mane bronze inū, mane prata inū, mane ouro ibubis tureke tureke iki mishpui keyushinaki, baritiā shekiwā trigo tsekātā manaūrishū kata kata aka niwē hawē shaka sa abaīkī txai bua hawa hawē shaka betsa dakama keskairā. Hakia mishkipā ha dami tu aka di iki mishpuaya hanubi ha mishki hawē shātukū ewakauani mati itamamatā dasibi mai hirabi atxi keyushinaki. Haska mī namashinaki, ha haskarā.

³⁶Usha namakī mī uīshinaki. Haska kaīshanai mī unākī tapinū ē mia yuiaii. ³⁷Dami bushka mī uīshinarā, habia mī miaki. Hau shanē ibu betsa betsapabū mia kēwākubaīshanūbū mia kushipa wakī Deus nai anuatū mia shanē ibuhaira waimawē taea shanē ibubu betsabu yunukī dasibi hatu binukubaini mī shanē ibu ewapakūkainaii, ³⁸hanira yurabu inū yuinaka inū nai anua peiyabu hiwemisbu dasibi Deusū mia ibu wamaimashū mī bushkarā, ha dami ouro bushka keska mia uīmashinaki. ³⁹Mī shanē ibukūkaini keyui mawakē pe beshmas shanē ibu betsa mina keskama ishanikiki. Ha shanē ibu mawariakē hawē shātukū shanē ibu betsa mane bronze keskatū mai hirabi yunukubaīshanikiki. ⁴⁰Ha shanē ibu mawariakē mane ferro kushipa keska shanē ibuhaira betsa hushanikiki. Mane ferro hawē mastati ewapa keskatū ture ture akī dasibi shanē ibu betsabu txakabuwashanikiki, hatu binukinā. ⁴¹Shanē ibuū, ha dami tae dabe inū hawē mekē teshpa tibi mapu bawa ture inū mane ferro ture husia keska yuiarā, shanē ibu bestitxaimatū yunukubainaibu yununikabu wakī pashkatā mane ferro keska kushipa beshmastū yunukubaīshanikiki, haska mī uīshinarā. ⁴²Hawē tae inū hawē mekē teshpa sharabu mane ferro inū mapu bawa haya husia keskarā, ha haska yuiarā, habiatiāri shanē ibu kushipa inū babu ikubaīshākanikiki. ⁴³Mane ferro inū mapu bawa husia mī uīshina keska hatū aību bake bitā habe shanē ibube yubakabia ha shanē ibu kushipa ikatsi ibiakī yununika betsabu daewakubaītirubumawē taea haska hatuki dasiama ishākanikiki, mane ferro inū mapu husitiruma keskairā. ⁴⁴Ha shanē ibubū yunukubainaibutiā shanē ibubu betsabu keskama nai anu hiwea Deusū shanē ibu betsa katukī yununika kayabi wakē tsuā hawē shanē ibu maema taskama ikūkaīshanikiki. Shanē ibu betsabū kushipa keyuaya na yununika kayabi niti ikama shanē ibupakeshanikiki. ⁴⁵Ha haska mishkiri yuiarā, mī uiāyā mati keyatapa anua mishki ewapa bestitxai tsuā meshte meshte akama ibubis tsekekirani mati anua taramekirākī mane ferro inū, mane bronze inū, mapu bawa inū, mane prata inū, mane ouro haki tī ikī dasibi mishpu wakī keyua keskashanai mī shanē ibuhaira Deus kushipahairatū mia unākī mia uīmashinaki, haska tashninūbariairā.

Mi namashina txanimahairaki. Ha inũ, ẽ mia nĩkamakĩ yuiairã, txanimariki— aka

⁴⁶haska wa nĩkatã Daniel bebũ shanẽ ibuhaira Nabucodonosor dãti iki maiki beti itã hanushũ inãkuĩ inãtã sheni inĩti hau kuashunũbũ hawẽ tsumabu yunua haska yunua akĩ keyuaibũ ⁴⁷Nabucodonosorĩ Daniel yuikĩ:

—Na nama hunea tsua atiruma ẽ mia hawa unãmakĩ yuiamabia mĩ ea tapĩmashũwẽ taea txanimahaira matũ mekenika Deus kushipakũkaĩkĩ yushibubu dasibi binuhairaikiki. Shanẽ ibubu dasibibũ shanẽ iburiki, hawara hunea hãtxa unãmamisrã— atã

⁴⁸hanushũ hatu binumakĩ keyukĩ hau Daniel kẽwãkubaĩshanũbũ mabu inãkuĩ hawẽrua itxapa inãtã maewã Babilõnia mai pakekauana yununika washũ habetã unanikabu hatũ shanẽ ibu washũ hawẽ dayarubu dasibi shanẽ ibuhaira Nabucodonosorĩ Daniel hatu binumashĩkẽ ⁴⁹hawẽ habuaibu shinãkĩ Danielĩ shanẽ ibuhaira hawẽ haibuaibu hatu yukashuna maewã Babilõnia mai pakekauana anu haburi shanẽ ibu wamaima hanushũ hatu mekekĩ hau hatu yunukubaĩshanũbũ Sadraque inũ, Mesaque inũ, Abede-Nego shanẽ ibuhairatũ hatu yunua hanu hawẽ haibuaibu dayakubainaibũ shanẽ ibũ hiwe ewapa hawẽrua anu shanẽ ibuhaira merabewamisbube Daniel hari tsaua dayakũkainikiaki.

Mane ouro dami kewanibukiaki, na hãtxarã

3 ¹Hanushũ hatũ shanẽ ibuhaira inũ hawẽ mekenika yushibubukiri dasibibu hatu shinãmati dami wakĩ hawẽ keyatapa 27 metro inũ hawẽ hashpa 2 metro inũ 70 centĩmetro mane ouro dami watã hau Babilõnia mai pakekauana mapãpa hawẽ kena Dura anu hau nitxĩshanũbũ shanẽ ibuhaira Nabucodonosorĩ hatu yunua mane dami pewanikabũ nĩkatã haska hatu yunua akubaĩkĩ ma keyushunabu ²mai pakea ewapa shanẽ ibubu tibi inũ, detenamenikabũ shanẽ ibubu tibi inũ, mai pakea hatiuma província shanẽ ibubu tibi inũ, hatu merabewakĩ hatu yusĩ pewamisbu tibi inũ, shanẽ ibũ pei mekenikabu tibi inũ, unanepabu mekenãbu tibi inũ, hamapai sharabu shanẽ ibu beshmas tibibũ ha dami hatu amaima kẽwãkĩ hau shabakabi wai benũbũ Nabucodonosorĩ hawẽ tsumabu yunua hatu yuitãshinabu ³dasibi hatu kenashina ha shanẽ ibubu beake beakeshina kẽwai besinũ ika ha dami bebũ ma itxai keyuabũ ⁴besi taekĩ hatu banabimati huni betsã hui kushipawẽ hatu yuikĩ: “Yurabu shukuabu tibi anua inũ hãtxa betsã betsapawẽ hãtxamisbu tibi anua hunibu tibibuũ, pes shũ ea nĩkakãwẽ. ⁵Trombeta inũ, teperewe inũ, buzina inũ, lira inũ, saltério inũ, gaita inũ, mimawati tibi mawaibu nĩkatã dãti iki beutã mane ouro shanẽ ibuhaira Nabucodonosorĩ hatu dami wamashina kẽwãkãwẽ. ⁶Hamẽ tsuabura ha dami kẽwai mã dãti iki beutã kẽwãbumakẽ haburã, hawaira txi here hi ikai anu matu urẽkanikiki. Uĩrakãwẽ”, hatu wa

7hanu itxai keyuabū ha mimawati mawaibū nīkai dāti iki beutā mane ouro dami kēwākī keyuaibū

8Caldéia nawabu Judeubuki sinatamis betsa ma hanu hatu pewashuna haska shinaī hatu txitekatsi shanē ibuhaira Nabucodonsor bebū mapushū 9yuikī:

—Shanē ibuū, habi mī hiweyukūkaīshanai, hawa beshtekeamarā! Mī kena hau shinākubaīshanūbūwē! 10Mimawati mawaibu dasibibū nīkatā dāti iki beutā mane ouro dami hawaira hau kēwanūbū mī ma hatu yunushuki. 11Tsuabura ikabumakē txi here hi ikai anu hau hatu urenūbū mī hātxariashuki. 12Hakia Judeubu betsabu Babilônia mai pakekauana mekekī hau hatu mia yunushūkubaīshanūbū mī hatu yunuima Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego habū mikiri pe shinābuma mī mekenika yushibubu kēwābuma mane ouro dami mī hatu nitxīmashina habū hawa kēwābuma nū uiaī— akabu

13haska yuiabu nīkai sinatahairakī Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego hau iwenūbū Nabucodonsorī hatu yunua hatu itāshū shanē ibu bebū hatu nitxiābu 14shanē ibuhairatū hatu yukakī:

—Ē mekenika yushibubu inū mane ouro dami ē hatu yunua ashiābu mā kēwāma ishurā, txanimamē? 15Mimawati mawaibu nīkakī hawaira mane ouro dami ē hatu amashina bebū dāti iki beutā mā kēwātirimē, ikisrā? Hakia mā kēwāmakē na habiatiā txi here hi ikai anu matu urēkanikiki. Haska matu waibū haratura yushinē matu mekekī piskumatirimē?— hatu wa

16Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Negō kemakī yuikī:

—Ha dami kēwātikiri nū mibe haska hātxa hayamaki. 17Txi here hi ikai inū dasibi mī nukū shanē ibū nuku txakabuwakatsis ikai nukū Mekenika Deus nū kēwāmistū nemakī nuku binumatiruki. 18Hakia nuku merabewamabia shanē ibuū, mianā, uīrahairawe. Mī yushibubu nū kēwāma inū mane ouro dami bebū hawa dāti ishū nū kēwāmariki— akaibuwē taea

**Txi here hi ikai anua Deusū hatu merabewa
hawa menuama inibukiaki, na hātxarā**

19haska hātxa wakī yuiabu Nabucodonsorī nīkatā hatuki sinata txakayamai hawē besu tashipe iki keyutā mai kini keru anu txi kuabu here hi hi ikai anu urēmishbu anu hatū beya binumakī ana 7ki karu itxapa napukī hau keti wakī hi a txakayamanūbū hatu yunua keti wabu dekeī keyua mesea daka hi hi ikai anu 20Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego tapu manaūrishū txi anu hau hatu putanūbū hawē detenamenikabu kushipa datebuma hatu yunua 21hatū daya tari hawērua saweabu ha dabe inū besti huni hatū mekē inū hatū tae neashū manaūrishū txi dekēhaira anu hatu putabu 22haska shanē ibuhairatū hatu yunuai bebis

hawaira akī txi dekēhaira anu detenamenikabū hatu putaibu here bubikī hatu besti menukī tenāyā ²³hakia mai kini anu Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego neashū putabu kauani txi dekēhaira anu tī ikaibū

²⁴hatu haska waibu uinū ika hawaira Nabucodonsor benikaī e ikī hawē unanepabū merabewamisbu yukakī:

—Huni dabe inū besti neashū txi anu putakāshumē?— hatu wa habū kemakī yuikī:

—Haa. Haska wakāshuki— akabu

²⁵shanē ibū ana hatu yuikī:

—Haska wabiakāshukē eā uīkinā, huni dabe inū dabe neakama txi anu mapubaunaibu hawa menui txakabuama ē uiaī. Ha betsarā, tsuā ha txi anu ureāma yushibū huni bake itsaki— ikī

²⁶hātxakī yuikubaini kai, hanu karu kuamisbu kini kesha anu kemashū hui kushipawē hatu kenakī:

—Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego Deus dasibi binuatū tsumabuū, tashnibirani nenu eanu bekāwē— hatu wa, txi here anua ha dabe inū besti mapekei kaībiranaibū ²⁷shanē ibuhairatū merabewanikabu inū hawē shanē ibubu beshmasbū hatu uinū ika bei ha dabe inū besti anu itxa mapushū hatū yura hawa txī hatu metsama inū, hatū bu hawa hatu siwakama inū, hatū tari hawa menuama ishu uīkī hawa itsa maiāi sheteabumakē

²⁸habiatiāri hawaira Nabucodonsorī hatu yuikī:

—Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego hatū mekenika yushī Deus dasibibū hau kēwākubaīshanūbūwē! Habu mawaki dateama hatū mekenika Deus ikūwaī hawara yushī betsa bebū dāti ishū kēwaīsbuma inū ea ē shanē ibū yunuti hātxa hawa akabumawē taeshū txiwē nū hatu kupiaya hatū mekenika Deusū hawē nai tsuma yunukī hawē dayarubu txanima txi nemashūkī hatu merabewashuki. ²⁹Natiā haska hatu merabewashu keska yushī betsā haska watirumawē taeshū eā eskakiri ē yunuaii. Yurabu inū shukuabu betsa betsapa inū hātxa betsa betsapa hawē hātxamisbu anushū Sadraque inū, Mesaque inū, Abede-Nego hatū mekenika Deuskiri hātxa txakabu tsuāra danaī shanē ibubū hawē yura bais ashū meshterabetā hau hatū hiweri tekekī hanus mātxikubaīshanūbūwē— hatu watā

³⁰txipu Babilōnia mai pakekauana anu shanē ibū ha dabe inū besti daya betsa kushipahaira ana hatu inākī yununikiaki.

Nabucodonsor hawē shinā benuima hiweyunikiaki, na hātxarā

4 ¹Bari betsatiā dasibibū hau tapīshanūbū Nabucodonsorī hatu banabimakī yuikī: “Yurabu dasibi inū shukuabu betsa betsapa tibi inū, hātxa betsa betsapawē hātxamisbu mai hirabi anu hiwebaunabu hawa nuitapama unanuma mā hiwekubaīshanūbū ea ē shanē ibuhaira

Nabucodonosorĩ matukiri ẽ shinaiĩ. 2-3 Deus pepa dasibi binuatũ haska betsã atiruma dami itimaska akĩ hawẽ kushipawẽ ea amamis mã uĩtirubuki. Yurabu hiwei hawenabu pa txakayamai hatu yunui shanẽ ibukũkaĩshanikiki, hawa beshtekei heneamarã. Haska dami itimaska betsa betsapa ea ashũkubaini ẽ matu yuikatsis ikai ea nĩkakãwẽ.

4Ea ẽ Nabucodonosor ẽ hiwe ewapa hawẽruahaira anu unanuma hiwekũkaini enabube piti inũ mabu pepa ẽ hayawẽ taea benimakũkaini 5hakia meshu betsatiã ẽ dakati anu daka ẽ usha namaya ha ẽ bika teneaitũ meshaira ẽ namapã ea uĩma ẽ datehairaniki. 6Hanua ẽ nama unãshũ hau haska hawẽ shinã ea yuinũbũ Babilõnia anua unanepabũ dasibi hau ea yui benũbũ ẽ hatu yunua bushũ hatu ea iyushunabu 7Babilõnia anua mukayabu inũ, yushibubu yukamisbu inũ, unanepabu inũ, bishiwẽ unãmisbu dasibi bei ea bebũ mapuabu haska ẽ namakiri ẽ hatu yuia hakia haska hariri yuiti unãbumakẽ 8atimas eanu Daniel hua, hawẽ kena betsa Beltessazar ẽ mekenika yushĩ deus keskarã, ha merã habũ mekenika meribi yushĩ hiweshũ unãmakubaĩmis habũ mekenika meribi yushinẽ unãmakubaĩmis haya ea nĩkaya eska ẽ nama ẽ yuiniki: 9Yushibubu yukamisbu shanẽ ibu Beltessazarĩ, Deus meribi yushinẽ mia unãmakubaĩmiswẽ taeshũ dasibi tsuã nãtirubuma mĩ unã keyuaii, eã ẽ unanã. Haska ẽ nama ẽ uĩshina ẽ mia yuia nĩkatã haska hariri yuiti ea yuiwe. 10Dakashũ namakĩ eska ẽ uĩshina ea yuiniki:

Mai hirabi namakis hi keyatapahaira ẽ uĩshinaki.

11 Ha dukũ yumei hawẽ yura ewapakũkaini keyatapahairai hawẽ masua nai kuĩ binua mai hirabi txaihaira anushũ dasibibũ uĩbaũtirubuki.

12 Hawẽ pei hawẽrua inũ hawẽ bimi mirimahaira dasibi yurabu inũ yuinakabũ pibiabu teshetiruki. Hawẽ pei namã yuinaka utatirubu inũ hawẽ mebi tibi anu isapã na wakubaini ha hiwẽ dasibibu hiwekubainaibũ ha hi haskaraya haskaratirubuki.

13 Hakia namakĩ ẽ uĩkubainaya nai tsumã uĩkĩ mekenika nai anua butushũ 14hui kushipawẽ yuikĩ:

Ha hi derashũ hawẽ mebi meshte meshte atã hawẽ pei sirikĩ keyutã hawẽ bimi tsekakĩ keyushũ sa akãwẽ, hanu yuinaka utamisbu inũ isapã na wamisbu hau tashni pashanũbũwẽ.

15 Hakia ha mai anu hawẽ buru inũ hawẽ tapũ henekãwẽ.

Mane ferro inũ mane bronze dispi txiwetameyawẽ
hawẽ buruki neshashũ bai anu basi mapu anu henekãwẽ.

Penaya tibi basnũmã txa akubaina
yuinakabubetã basi pikubaĩshanikiki.

16 Hawẽ huni kuinẽ shinã bepukĩ betsa watã
yuinakapã shinã keska wa,

na haska hawẽ kupiti txakabuwẽ

7 ano hiweyukũkaĩshanikiki, iwanã,

17 Deus kushipahaira dasibi hatu binuatũ

yurabu tsumashũ tsuara shanẽ ibubu wakatsi ikĩ ibubis katutiruki,

yura shukua betsa anu huni hawauma

hatu shanẽ ibu wamiski,

hatu yunukubaĩti wakinã.

Na kupiti hiweabu dasibibũ

hau tapĩshanũbũ hawẽ nai tsuma meribibu yununiwẽ taeshũ

ha nai tsuma uinikatũ mekenikabũ

nũ mia ma banabimaii,

ea wa ẽ nĩkashinaki.

18 Na eska namakĩ ẽ ea shanẽ ibuhaira Nabucodonosorĩ ẽ uĩshinaki.

Hanira ẽ hatu yunumis anu unanepabu hiweabũ haska hariri

unãbumahairaki. Hakia Deus meribitũ yushĩ kushipa mĩ hayawẽ taeshũ
na nama hawẽ unãmati miã mĩ unaiĩ', haska ikis ea yuiiwe", ẽ wa

19 hanua Daniel hawẽ kena betsa Beltessazar haska yuiiai nĩkatã
hawaira hawẽ shinã merã txakabu shinaĩ pes nia datehairai mesei hawa
hãtxakatsis ikamakẽ hakia ea ẽ shanẽ ibuhairatũ yuikĩ: "Beltessazarĩ,
haska ẽ namashina inũ haska hakiri mĩ ea yui keyutiruwẽ dateyamawe.
Haska mĩ shinaĩ ea yuiwe", ẽ wa Beltessazarĩ ea kemakĩ yuikĩ: "Ë shanẽ
ibuũ, mĩ nama pemahaira mĩ uĩshina mĩ ea yuimakatsis ikairã, haska
mĩ namashina ikirã, hau miki sinataibu ishanũbũwẽ", itã 20 "Ha hi
mĩ uĩshina ewai ewapai keyatapai nai kuĩ binua mai hirabi txaihaira
anushũ dasibibũ uĩbaütirubu 21 inũ hawẽ pei hawẽrua inũ hawẽ bimi
mirimahaira dasibibũ pibaütirubu hanu yuinaka utamisbu inũ hawẽ
mebi tibi anu isapã na wamisburã, 22 haskarã, shanẽ ibuũ, ha hi keskarã,
habia mĩ miaki, ewai mĩ ma kushipahairairã. Hatu detekubaĩkĩ hatũ
mae tibi atxikubaĩkĩ nai kuĩ mĩ binua keskaki. Hanira mai hirabi anu
mĩ hatu yunumisrã, haki. 23 Ha inũ, mĩ uiãyã nai tsumã uĩkĩ mekenika
nai anua butushũ yuikĩ: 'Ha hi derakĩ di ashũ txakabuwakĩ keyukãwẽ.
Hakia ha mai anu hawẽ buru inũ hawẽ tapũ henekãwẽ. Mane ferro inũ
mane bronze dispi txiwetameyawẽ hawẽ buruki neshatã basi bai anu
henekãwẽ, penaya tibi basnũmã txa akubaina yuinakabubetã 7 ano basi
pikubaĩshanai haska yuiarã. 24 Na haska keska mĩ ikũkaĩshanai keska

wakĩ mia pewakatsi ikĩ Deus kushipa dasibi hatu binuatũ na kupitiwẽ mia akatsi ma mia yunuaki. ²⁵Mĩ shanẽ ibubiakẽ txai tari yurabu pashkatã mã hiwenũ mia nitxiãbu inabube hiweshũ ina awa keskakĩ basi mã pikubaĩshanaii, basnũmã mã yura txa akubainarã. Deus kushipahaira dasibi hatu binua yurabũ shanẽ ibu hatũ tsuara shanẽ ibu wakatsis ikĩ hatu betxipaikĩ katumis mã tapĩriama yuinaka keskai 7 ano hiwekũkaikĩ atimas tapĩtã mã unãshanaii. ²⁶Hawẽ buru inũ hawẽ tapũ mai anu hau henenũbũ hatu yunuaya Deus besti kushipa kayabi haya unãtã txĩtũkirã mã ana shanẽ ibuhaira ikũkaĩshanaii', haska Deus kushipakiri unainã. ²⁷Haskawẽ taeshũ shanẽ ibuũ, ẽ hãtxa mã ea txibãtirumẽkaĩ, ea nĩkawe. Ana nĩkaismama pepas akubaĩwẽ. Mĩ txakabu henekubaini nuitapaibuwẽ nuikũkaishãwẽ. Haska wakubaini unanuma hiwei mã mabuyapakeshanimẽkaĩ, mia kupiamarã", anikiaki.

²⁸Shanẽ ibuhaira Nabucodonosor Danieli banabimaima keska akĩ habias Deusũ kupikubainikiaki, hawa kaneamarã. ²⁹Hanua ano bestitxai kaya Babilõnia anu hawẽ hiwe hawẽrua keyatapahaira masapa anu nikaũkĩ uĩbauni ibubis kẽkĩ hawẽ merabewanikabu Nabucodonosorĩ ³⁰hatu yuikĩ: "Babilõnia mae ewapahaira hawẽrua uĩkãwẽ. Ẽ maewã uĩkĩ ẽ kushipa hau shinãkubaĩshanũbũ shanẽ ibukĩ nenushũ ẽ hatu yunukubainũ, iwanã, na maewã hawẽrua ẽ kushipawẽ ẽ hatu amakubainimaki", hatu wai

³¹hãtxai heneriamakẽ nai anua hãtxa tashnikĩ yuikĩ: "Shanẽ ibu Nabucodonosorĩ, eskaki, nĩkawe. Mĩ shanẽ ibumisrã, ana minamaki. ³²Tari mã benãta hiwenũ minabũ mia nitxiãshãkanikiki. Inabube hiweshũ ina awa keskakĩ basi mã pikubaĩshanaii. Deus kushipahaira dasibi hatu binuatũ yurabu shukuabu tibi manibaunabu yunukĩ tsuabura shanẽ ibu wakatsi ikĩ ibubis katutiru mã tapĩriama yuinaka keska 7 ano hiwekũkaikĩ atimas tapĩtã mã unãshanaii", akaya

³³hawaira haska yuima keska hawẽ kupiti banabimaima taekaikĩ hawẽ shinã yuinakapã shinã keska wawẽ taeshũ hawenabũ Nabucodonosor putakĩ nitxiãbu ina awa keskakĩ basi pikubaini basnũmã hawẽ yura txa akubaina, hawẽ bu inũ hawẽ mẽtsis ewai txaihairai tete pei inũ hawẽ hũtsis keskanikiaki.

**Atimas Deus kayabi Nabucodonosorĩ nĩkatã txanima
ikũwãkĩ taewabainikiaki, na hãtxarã**

³⁴Nabucodonosorĩ ana yuikĩ: "Deusũ ea kupini hanu ea menekĩ dasibi ea betsa waya ea Nabucodonosor naiuri teskãtã ẽ uiãyã ẽ shinã pepa ana eki hikimakĩ kaya waya Deus kushipa hatu binu keyua hiwei ikibi ika eã duawakĩ kẽwãkĩ yuikĩ:

‘Yurabu hiwea pakubainaibu

Deus shanē ibukūkaikī
 hawē kushipawē hatu yunukubaīshanikiki,
 hawa beshtekei heneamarā.

- 35 Ha bebū mai hirabi anu hiwebaunabu hawaubumaki,
 hawa kushipa hayabumarā.
 Nai anu inū mai anu hawē shinanē haska shinaī besti aki hiwemiski.
 Tsuāra hawē kushipa nemakī yuikī:
 Mī haska wai ikai? akī tsuā yukatirumaki’, itā,

36 Habiatīari ē shinā pepa ana eki hiki keyuaya enabu ewē benimai
 ana eki dasishū dasibibū hau ea pe shinākubaīshanübū ē hātxa nīkakī
 ikūwaībuwē taea shanē ibuhairai ē ana taekainimaki. Ē yusinā
 merabenanikabu inū ē shanē ibu beshmasbū ea benai beshū enabu
 Caldéia nawabu dasibi ē ana hatu yunukubaīshanū ea ana nīkakī
 taewabainimabuki, ha dukū ē kushipani keskama ana kushipa binuawē
 yunukubainirā.

37 Ibubis kēkubainaibu hatu nese wakī pepa wamis inū txanima
 akubaīmiswē taeshū nai anu shanē ibu Deus duawakī hawē hātxa nīkakī
 ea ē Nabucodonsorī pepawakī shabakabi ē kēwākubainaii”, hatu wani
 unanuma hiwekūkaini mawanikiaki.

Shanē ibuhaira Belsazarī hatu pimakī hatu besimanikiaki, na hātcharā

5 ¹ Bari itxapa ma kaya Babilônia shanē ibuhaira betsa Belsazarī hatu
 pimakī hatu besimanū, iwanā, 1.000 hawenabu yununika shanē ibubu
 shukua tibi anua hau benübū hatu yunua bukubaūkī hatu yuikubaütāshinabu
 dasibi ma bei keyushishū shanē ibu hatubetā pikī uva vinho itxapa akubaikī
²⁻³ shanē ibuhaira ma paeā benimakī Jerusalém Templo anua mane ouro
 inū mane prata kētxa itxapa hawē hutxi Nabucodonsorī hatu bemani hau
 bitāshū haki vinho hatu amabaunübū Belsazarī hawē dayarubu yunua bushū
 kētxa dasibi itxawatāshū shanē ibuhaira inū, hawē aībuaibu inū, hawē
 nātakea aībuaibu inū, dasibi habetā piaibū Jerusalém Templo anua kētxa
 benibuwē vinho aki ⁴ paēshū hatū yushibu ouro inū, prata inū, bronze inū,
 ferro inū, hi inū, nēkati dami wanibu kēwaībū

⁵ habiatīari hunī mekē besti tashnishū kene petxiuri bī dekuabu tsaua
 shabakā dītu kene hushupa anu kenekī taewaya ha mekē besti shanē
 ibuhaira Belsazarī uī ⁶ datei besu hushuhairatā hawē yura hirabi saki
 saki ikī ⁷ bis bis ikī Babilônia anu yushī yukamisbu inū, unanepabu inū,
 bishiwē unāmisbu hatu kena beabu kene metukī hatu yuikī:

—Ha kene tsuāra yuikī unātā hariri hātxa yuia mā ea tapīmarā, shanē
 ibū tari tashi hushinipa sawemashū ouro mane teumatā shanē ibui ea
 katxu tsaumis anu ha dabe inū besti shātukū yunui tsaumisbu anu ē
 tsaūshanaii— hatu wa

⁸ unanepabu shanē ibu dayashūmisbū dasibi hikibirā hakia ha dītu kene hushupa anu hawara kenea unātā hariri yuibaīti tsuā shanē ibu tapīmatirubumawē ⁹ taea shanē ibuhaira Belsazar ana datehairai hawē besu hushui keyukē hawē yununikabū uī hawawē haska watima ikaibū ¹⁰ shanē ibuhaira inū habetā piaibu bibiski ikaibū shanē ibū ewā nīkatā hikikirā yuikī:

—Shanē ibuū, habi mī hiweyukūkaīshanai, hawa beshtekeamarā! Haskaira hawē datei besu hushua dakayamawe. ¹¹ Hanu mī yunu keyumis anu huni betsa Deus meribitū yushinē unāmakubaīmis mī huni hayaki. Mī hutxi hiwea shanē ibuaitiā yushibubu keska hawē shinā hawa hunema shabakabi inū tapinika inū unanepakī ha hunī hatu unāshūkubainiki. Haskawē taeshū nukunabu mukayabu inū, yushī yukamisbu inū, unanepabu inū, bishiwē unāmisbu hatu mekei hau shanē ibukūkaīshanū mī hutxi shanē ibuhaira Nabucodonsorī ha huni katuniki, ¹² hawē kena Danielbiakē kena betsa wakī Beltessazar wanirā. Hawara namabu hakiri unātiru inū, hunea hātxa hatu unāmakī yusītiru inū, hawara itimaskabiakē pewatiru shinā shabakabi hawaira tapīkī unāmamis yushī haya ikūkainiki. Daniel menā kenariwe. Ha hushū ha dītu kene hushupa anu hawara kene nea haska yuitikiri mia unāmashanikiki— aka

¹³ hawē ewā hātxa nīkatā hau Daniel iweshunūbū Belsazarī hatu yunua Daniel iweshunabu shanē ibuhaira bebū nia Belsazarī yukakī:

—Judā enabu atxitā Jerusalēm anua ē hutxi Nabucodonsorī hatube mia iwenirā, mī habiamē, Danielrā? ¹⁴ Mikiri ea yuikinā, Deusū Yushī kushipa mī haya mī shinā shabakabihaira inū, hawaira tapinika inū, mī unanepakiaki. ¹⁵ Eskawē taeshū ē shanē ibuai anua enabu huni unanepahairabu ē hatu kena beshū na kene unākī betsā ea hawa yuiamahaira ikāshuki, ha hātxa unākī tapiāmarā. ¹⁶ Habiaskabiakē hunea hātxa hatu unāmakī hawara itimaskabiakē mī pewatiru mikiri yuiaibu ē nīkashuki. Ha dītu kene hushupaki kene nea yuikī unātā hariri yuitikiri mī ea yuikī unāmaya shanē ibū tari tashi hushinipa sawemakī ouro teuti sawematā dabe inū besti shanē ibū yunui tsaumis anu ebe ē mia tsaūkī shanē ibu washanai— aka

¹⁷ hanushū Danielī kemakī yuikī:

—Shanē ibuū, mī ea haska inākuī yuiairā, huni betsa inātā ashāwē, mī hiwe pepa anu shanē ibumakinā. Hakia eanā, ha dītu kene hushupa anu kene nea unātā hariri yuia ē mia unāmai.

¹⁸ Ē mia yuishunai ea nīkawe. Hawē hātxa nīkakī dasibibū hau hawē kena unākubaīshanūbū mī hutxi Nabucodonsor kushipa wakī Deus kushipa dasibi hatu binuatū shanē ibuhaira wanishū duawakubainiki. ¹⁹ Hawē kushipa Deusū ma ināniwē taea yurabu shukuabu tibi inū hātxa betsa betsapawē hātgamisbu mī hutxi bebunua datei saki saki ipaunibuki. Tsuabura tenākatsi ikī tenākubainiki. Tsuabura hau hiweyunūbū mī

huxtĩ hatu henekubainiki. Betsa betsapa shanẽ ibu wakubaĩkĩ betsapa hatsapa hatu nuitapa wakĩ hatu babu wakubainiki. ²⁰Hakia ibubis keĩ: “Ea besti pe shanẽ ibui ẽ kushipahairakũkainaii”, iki huĩti kushitã keaĩwẽ taeshũ hawẽ shanẽ ibũ kushipa inũ hawẽ pepa dasibi Deusũ mebiã ²¹hau tari hiweyukũkaĩshanũ nitxiãbu dami betsai yuinaka keskai jumento inamabe hiweshũ ina awa keskakĩ basi pikubaini basnũmã hawẽ yura txa akubaina Deus kushipahaira dasibi hatu binuatũ yurabũ shanẽ ibu hatũ tsuara shanẽ ibu wakatsis ikĩ hatu betxipaikĩ katumis tapĩriama yuinaka keskai hiwekũkaikĩ atimas mĩ huxtĩ tapĩkĩ unaniki. ²²Shanẽ ibuhaira Belsazarĩ, mĩ hawẽ babã mĩ hutxi haskani unãbiai ibubis miari keĩ mĩ pe hiweamakĩ. ²³Hakia nai anua Senhor Deuski kashekĩ hawẽ Templo anua hawẽ kẽwãti kẽtxa itxapa hau bitanũbũ mĩ hatu yunua bitãshũ ha besiaibubetã Senhor Deusũ kẽtxawẽ uva vinho akubaikĩ matũ dami yushĩ ouro inũ, prata inũ, bronze inũ, ferro inũ, hi inũ, nẽkati dami itxapa wanibu habũ hawa uiãbuma inũ, hawa nĩkabuma inũ, hawa unãbumahaira mĩ hatu kẽwãmashuki. Hakia betsarã, Deusũ besti mia hiwemakubaikĩ dasibi mĩ hiwea mia tsuma keyubia mĩ ha kẽwãismaki. ²⁴⁻²⁵Haskawẽ taeshũ ha hunĩ hawẽ mekẽ bestiwẽ na hãtxa MENE, MENE, TEQUEL inũ PARSIM kene netanã, Deusũ yunuaki. ²⁶Na haska hãtxa yuiarã, eska yuiaki. Mia yuishunũ nĩkawe. Ha MENE hãtxarã, mĩ shanẽ ibukũkainai shaba tibi mia tanashũ hanu mĩ mawashanai Deusũ ma mia unaĩkiki. ²⁷Ha TEQUEL hãtxarã, Deusũ hawẽ tanatiwẽ mĩ shãkama mia tanairã, mĩ hawa pemaki. ²⁸Ha PERES hãtxarã, hanu mĩ shanẽ ibukĩ hatu yunubaunairã, Deusũ pashkatã namakis Média nawabu inãkĩ namakis Pérsia nawabu hatu ibuwamashanikiki— aka

²⁹habiatĩari shanẽ ibuhaira hakiri txakabu yuibia shanẽ ibũ tari tashi hushinipa Daniel sawemashũ ouro teuti sawemakĩ teumatã Belsazarĩ dasibibu hatu yuikĩ:

—Dabe inũ besti shanẽ ibũ yunui tsaumis shãtukũ Daniel ma ebe tsauikiki, shanẽ ibu yununikairã— akĩ Babilõnia hirabi anu hau hatu yuibaunũbũ hatu yunua

³⁰habias meshu merã Média nawabu detenamenikabu maewã Babilõnia anu hikishũ Caldéia nawa shanẽ ibuhaira Belsazar tenãtã ³¹Babilõnia anu Média nawa shanẽ ibu Dario shanẽ ibuhairai taekainikiaki, 62 ano hayarã.

**Mai kini merã inu betsapa leão pubẽ hiweabu anu
Daniel mistunibukiaki, na hãtxarã**

6 ¹Hanu hatu yunubaunai anu hau ha shanẽ ibu beshmaskĩ hatũ mai pakea hau mekekubaĩshanũbũ 120 yununikabu shanẽ ibu Dariõ hatu katutã ²hanushũ mai pakea yununikabu hau habũ hatu uĩkĩ pewashũkubainũbũ haskawẽ taeshũ hawẽ shanẽ ibu benui txakabukatsi

ikama 3 shanē ibubu betsabu hatu binuabu hatu katuriatā hanua shanē ibu pewanika betsa Daniel ikūkaini ³ unanepahairaiwē taeshū dayakī ha shanē ibu dabe betsa inū yununikabu beshmasbu dasibi hatu binuawaiwē taeshū shanē ibuhaira Dariō shinākī: “Ea katxu Daniel shanē ibuhaira ē watirumēkaī”, ikaya ⁴ haska shinaī hātxai unātā Daniel danākī: “Danielkiri mī shinainā, dayai peismaki”, iwanā, shanē ibuhaira yuikatsi ikī ha shanē ibu beshmas dabe inū yununikabū Daniel daya txakai benaibū hakia Daniel huni pepawē taeshū hawa yunu txakai betxiabumawē taeshū shanē ibuhaira Dario Danielkiri hawa txakabu yuiabumabiakē ⁵ habiaskabiakē Danielki sinatakī danaī yuinamei: “Daniel dayai hawa txakabu hayamawē taeshū nū ha atirumaki. Hakia hawē mekenika Deus kēwākubainaiwē taeshū nū Daniel ha atiruki, txakabuwakinā” ika

⁶ shanē ibuhaira Dariobe hātxai ha shanē ibu dabe uīkī pewanika inū yununikabu itxapa bui ha bebū mapushū yuikī:

“Shanē ibuū, habi mī hiweyukūkaīshanai, hawa beshtekeamarā!

⁷ Shanē ibu beshmasbu inū, maewā yununikabu inū, mia merabewanikabu inū, mia dayashūmisbu nū itxashū shināshinaki. Mī shanē ibuhairatū yunuti bena mī yunutiru nuku dasibibū eska nū shinaī. ³⁰ shaba kaya hamapai yushī inū deus inū hunī hawē merabewati tsuā yukatirumaki. Kēwākī mia besti hau yukakubaīshanūbūwē. Tsuabūra mī yunuti hātxa nīkakī mia akabumakē mai kini merā inu betsa leão pubē hiweabu anu hau hatu urēshanūbūwē. ⁸ Nukū hātxa mī betxipaiairā, haska hatu yunuwe. Média nawabu inū Pérsia nawabū beya tsuā tere akī keyutiruma txibākī mī yunuti hātxa mia keneshunabu mī kena kenekī mestēwāwē, hau tsuā betsa wayamashanunā”, akabu

⁹ haska wabu nīkatā hatu yunua ma keneshunabu hatu bebūshū hawē kena shanē ibuhaira Dariō kenekī mestēwākī hatu bisha bisha ashuā ¹⁰ hawē yunuti hātxa bena hawē kena kenekī Dariō ma mestēwāshina Daniel nīkatā hawē hiwe anu kai hikishū hanu ushamis dītu anu Jerusalémkiri uiā shui bepē keyutā shaba tibi dabe inū bestiki Deusbe haskakūkaīmis keskai hātxanū ika dāti ishū hawē huiwē kēwākī Deusū merabewati yukakī taewaya ¹¹ habiatiāri Danielī hiwe anu hatiri shanē ibubu hikibaī hawē huiwē kēwākī Deusū hau merabewanū Danielī yukai nīkatā ¹² tashnibaini hawē yunuti hātxakiri Dariobe hātxanū ika bushū ha bebū mapushū yuikī:

—³⁰ shaba kaya hamapai yushī inū, deus inū, hunī hawē merabewati tsuā yukatirumaki. Kēwākī mia besti hau yukakubaīshanūbūwē. Tsuabūra mī yunuti hātxa nīkabuma mai kini merā leão pubē hiweabu anu hau hatu urēshanūbūwē, akī mī haska hatu dasibi banabimashinaki, txanimamē?— akabu

hatu kemakī Dariō yuikī:

—Habiasakaki. Média nawabu inū Pérsia nawabū beya tsuã tere akĩ keyutiruma txibākĩ ã yunuti hãtxa hau akĩ keyukubaishanũbũwẽ— hatu wa

¹³hanushũ ana yuikĩ:

—Judá enabu Jerusalém anua hatu iwenibu betsa Daniel miki mesekĩ mĩ hãtxa nĩkama inũ mĩ yunuti hãtxa mĩ hatu banabimashina hawa nĩkamariki. Hawẽ mekenika Deusũ hau merabewanũ shaba tibi yukamis uĩkĩ nũ nĩkashuki— akabu

¹⁴haska nĩkatã huĩti nishmahairai: “Daniel hau mawayamanũ hawawẽ ã merabewatirumẽ? pashawakinã”, ikĩ Dariõ benabaũkĩ bari hikiriama hawẽ yunuti hãtxa keneshinabu maewakatsis ikĩ Dariõ bika teneaya ¹⁵hakia ha habias yununikabu ana beshũ ha bebũ mapubaũshũ Dario yuikĩ:

—Shanẽ ibuũ, Média nawabu inũ Pérsia nawabū beya txibākĩ hawẽ nemati inũ hawẽ yunuti hãtxa kenea nĩkama mĩ kenekĩ mestẽwãmis tsuã tere akĩ keyutirumaki, mĩ unãhairairã— akabu

¹⁶hatũ hãtxa nĩkatã hau Daniel itãshũ hau mai kini merã inu betsa leão pubẽ hiweabu anu hau urenũbũ Dariõ hatu yunua Daniel putariabuma Dariõ Daniel yuikĩ:

—Mĩ mekenika Deus txĩtuãma nĩkakĩ mĩ kẽwãkubainaitũ hau mia mekenũwẽ, mĩ debuyamanunã— akaya

¹⁷leão pubẽ anu Daniel ureãbu mishki sapa ewapa beshũ ha kini bepukĩ Daniel kupiti tsuã betsã bepẽtiruma wakĩ bĩ dekua txabai tuis tuis ikaiwẽ buyatã hawẽ meitxikiti keneýãwẽ Dariõ tsamiã shanẽ ibu beshmas dabetũ habiasakari wanibuki, mishki bepeãbu unãti shara wakinã.

¹⁸Hanua hawẽ hiwe ewapa hawẽrua anu shanẽ ibuhaira Dario ka hawa piama samakei mimawaibu nĩkakatsi ikama hawẽ dakatiki daka meshu txaitanai Danielkiri shinaĩ ushama ishĩ ¹⁹penamahaira shabakiranaya bututã mai kini merã leão hiweabu anu hawaira kaĩ ²⁰haki kemashũ kasha teneshũ Daniel kenakĩ yuikĩ:

—Daniel, Deus hiweatũ dayaruũ, mĩ mekenika Deus txĩtuãma nĩkakĩ mĩ kẽwãkubainaitũ leão pubẽbu anu mia urẽbiabũ nemakĩ mia mekeshinamẽ?— aka

²¹kini uke merãshũ Daniel benimakĩ hui kushipawẽ kemakĩ yuikĩ:

—Shanẽ ibuũ, habi mĩ hiweyukũkaishanai, hawa beshtekeamarã!

²²Hawẽ nai tsuma ã mekenika Deusũ yunua hau ea txakabuwayamanũbũ leão pubẽbu hatu nemakĩ hatũ keshã bepua ea hawa meama ishiãbuki. Kanekĩ mikiri ã hawa txakabuwama ishiã Deusũ unaĩkiki— aka

²³haskawẽ taea benimahairakĩ kini meranua dispiwẽ hau Daniel mapemanũbũ shanẽ ibuhaira Dariõ hatu yunua ma mapemabu hawẽ mekenika Deus ikũhairawaiwẽ taeshũ hawa piama tsua uĩsisma uiaĩbũ ²⁴hanushũ ha katxu habũ Danielki txakabuwati shinãshinabu hau hatu

itanũbũ Dariõ hatu yunua ha hunibu inũ, hatũ aĩ inũ, hatũ bakebu hatu itãshũ leão pubẽ anu hau hatu urenũbũ hatu yunua hatu urẽ urẽ akabu tĩ iriabuma leão ishtxukirã atxishũ hatũ sheta inũ hatũ mẽtsiswẽ hatu hashkakĩ tseka tseka ashũ pikĩ keyuaibũ

²⁵hanushũ yurabu dasibi inũ nawa shukuabu betsa betsapa tibi inũ hãtxa betsa betsapawẽ hãtxamisbu mai hirabi anu hawẽ yunuti hãtxa hatu bumakĩ shanẽ ibuhaira Dariõ hatu kenemakĩ yuikĩ: “Hawa nuitapama unanuma hiwei mã mabuyakũkaĩshanũ haska ẽ matukiri shinaiĩ. ²⁶Hanira ẽ hatu yunubaũmis anushũ Danielĩ mekenika Deus hawa danãma hau haki mesekĩ unãkubaĩshanũbũ matu dasibi ẽ hãtxa ẽ matu yunuaii.

Danielĩ mekenika Deus hiweaki, ikibi ikarã.

Shanẽ ibukũkainai tsuã keyukĩ yamawatirumaki,
hawẽ kushipa hawa keyutirumarã.

²⁷Txakabu anua kaĩmakĩ tsuabura mekekĩ piskumatiruki.

Nai anua inũ mai anua dami atimaska akĩ hatu uĩmamiski.

Leão pubenẽ mẽtsis nemakĩ Daniel mekekĩ piskumashinaki”,
atã dasibibu anu hatu buma akeakenikiaki.

²⁸Dario shanẽ ibukũkaini inũ txipu Pẽrsia nawa Ciro shanẽ
ibukũkaĩriaitiã shanẽ ibu ha katxu Daniel warianikiaki.